

КОЛОДІЙЧУК А.В.

кандидат економічних наук,

молодший науковий співробітник

сектору проблем транскордонного співробітництва

**Сучасний стан та шляхи розвитку українсько-молдовського
транскордонного регіону
(аналітична записка)**

Анотація

У записці проаналізовано економічне підґрунтя функціонування українсько-молдовського транскордонного регіону. Зокрема, визначено його межі, адміністративний склад, демографічну ситуацію. Охарактеризовано сучасний соціально-економічний стан розвитку цього транскордонного регіону. Ідентифіковано проблеми та окреслені перспективні напрямки його розвитку.

До складу українсько-молдовського транскордонного регіону входять адміністративно-територіальні одиниці Республіки Молдова: 10 районів (Каушень, Сорока, Кагул, Штефан-Вода, Окніца, Дондушень, Брічень, Чімішлія, Бесарабська, Тараклія) та два автономні утворення – Придністровська республіка (Transnistria) та Гагаузія, а з української сторони – Чернівецька, Вінницька та Одеська області. Зауважимо, що адміністративно-територіальний устрій Молдови характеризувався в останні десятиріччя високою динамічністю, що внесло значні зміни у склад, структуру та економічне життя українсько-молдовського транскордонного регіону. Так, з 1990 до 1999 року республіка складалася з 40 районів, з 1999 до 2002 р. – з 10 уїздів, 1 муніципального і 2 адміністративно-територіальних утворень, а реформа 2002 року розділила країну на 32 райони та 3 муніципії. Відповідно до останньої реформи до складу українсько-молдовського ТКР входять вже не сім молдовських регіонів (Єдинець, Сорока, Бендери (Тігхіна), Лапушня, Кагул, Придністров'я та Гагаузія), як до 2002 р., а 12 регіонів.

Українсько-молдовський державний кордон простягається на 1222 кілометри і складається як з сухопутної (955 км), так і водної (267 км) частин. В розрізі українських регіонів Чернівецька область виходить до ділянки державного кордону з Республікою Молдова довжиною 178 км, Вінницька – 202 км, а Одеська – 842 км. Уздовж українсько-молдовського державного кордону розташовані 57 діючих пунктів пропуску, серед яких 28 мають статус міжнародних, 14 – міждержавних і 15 – місцевих. 452 кілометри українсько-молдовського кордону перебувають під контролем влади самопроголошеної Придністровської Молдавської республіки.

Розвиток українсько-молдовського ТКР підкріплений існуванням та достатньо ефективним функціонуванням в його межах трьох єврорегіонів – “Верхній Прут”, “Нижній Дунай” та “Дністер”, у яких беруть участь регіони Молдови, Румунії та України. Так, зокрема діяльність єврорегіону “Нижній Дунай”, до складу якого з українсько-молдовського ТКР увійшли Кагульський район Республіки Молдова та Одеська область України, спрямована на підвищення загального соціально-економічного рівня розвитку територій єврорегіону, налагодження торговельно-економічного співробітництва, вирішення екологічних проблем, особливо тих, які стосуються придунайських озер, протипаводкових і протиповіневих заходів на р. Дунай, прогностико-аналітичної роботи з цих питань, розвиток спільної транспортної інфраструктури, транскордонного культурного співробітництва, освітньо-наукової кооперації, розв’язання проблем комерційного рибальства на річках і озерах єврорегіону, консолідації зусиль країн-учасників задля боротьби з оргзлочинністю, наслідками техногенних катастроф та стихійних лих, розвиток туризму та рекреації. Подібне спрямування має функціонування єврорегіону “Верхній Прут” (з-поміж регіонів українсько-молдовського ТКР сюди ввійшли Чернівецька область України та райони Брічень і Окніца Республіки Молдова), в якому також реалізується пілотний для України та Молдови проект Екоєврорегіону, а також створеного відносно недавно (2012 р.) єврорегіону “Дністер” за участю Вінницької області України, а також районів Сорока,

Дондушень та Окніца. Крім того, в рамках функціонування єврорегіонів “Верхній Прут”, “Нижній Дунай” і “Дністер” активізується робота щодо створення в українсько-молдовському ТКР транскордонних кластерів. Успішними прикладом таких кластерів є Перший українсько-румунський аграрний кластер, локалізований в Чернівецькій області, у якому беруть участь також і молдовські учасники.

Середній рівень безробіття в молдовській частині українсько-молдовського транскордонного регіону становить 1,1%, в Чернівецькій області – 7,4%, у Вінницькій – 8,4%, в Одеській – 5,3%. В той же час середня щільність населення – 76,2 ос./км². Загальна чисельність населення українсько-молдовського транскордонного регіону становить 6296,4 млн. осіб, причому з них 4929,4 млн. осіб (78,29%) проживають в Україні, а 1367,0 млн. осіб (21,71%) – у Республіці Молдова. Дані щодо динаміки чисельності населення українсько-молдовського ТКР за період 2010-2013 рр. наводяться в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка чисельності населення українсько-молдовського транскордонного регіону за 2010-2013 рр.

Області	Чисельність населення, тис. осіб				Сер.-річний темп приросту, %
	2010	2011	2012	2013	
Чернівецька	904,4	904,3	905,3	907,2	0,10
Вінницька	1650,6	1641,2	1634,2	1627,0	-0,48
Одеська	2391,0	2388,7	2388,3	2395,2	0,06
В цілому українська частина ТКР	4946	4934,2	4927,8	4929,4	-0,11
Каушень	92,6	92,3	92,1	91,6	-0,36
Сорока	100,7	100,4	100,1	100,1	-0,20
Придністров'я.	522,5	518,0	513,4	509,4	-0,84
Гагаузія	160,1	160,7	161,2	161,7	0,33
Кагул	124,4	124,8	124,9	124,9	0,13
Штефан-Вода	72,3	71,9	71,5	71,3	-0,46
Окніца	56,3	56,1	55,8	55,5	-0,48
Дондушень	45,6	45,1	44,8	44,3	-0,96
Брічень	75,7	75,3	74,7	74,4	-0,58
Чімішлія	62,2	61,7	61,3	60,9	-0,70

Області	Чисельність населення, тис. осіб				Сер.-річний темп приросту, %
	2010	2011	2012	2013	
Бесараб'яська	29,4	29,2	29,0	28,8	-0,68
Тараклія	44,4	44,2	44,1	44,1	-0,23
В цілому молдовська частина ТКР	1386,2	1379,7	1372,9	1367,0	-0,46
В цілому ТКР	6332,2	6313,9	6300,7	6296,4	-0,19

* Складено за даними: <http://www.statistica.md/>; <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Значний дисбаланс спостерігається також у рівні розвитку підприємництва. Так, середня кількість підприємств на 1000 осіб в українських прикордонних з Молдовою областях складає 41,02 підприємства, а у молдовських прикордонних регіонах – 7,21 підприємств (різниця в 5,7 разу).

Валовий регіональний продукт на особу в середньому по трьох українських прикордонних областях перевищує середній показник молдовських прикордонних регіонів в 6,7 разу і становить 2288,36 і 466,18 євро/ос. відповідно. Значно менший розрив між українськими й молдовськими регіонами у межах ТКР спостерігається у співвідношенні рівня середньомісячної заробітної плати – 1,46 разу і складає 253,86 і 173,63 євро відповідно. В цілому зазначені вище соціально-економічні показники в українсько-молдовському ТКР нижчі, ніж середні по Україні та Молдові.

За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року, в Одеській області на той час проживало 123,8 тис. молдован, або 5,0% від загальної чисельності населення області, у Вінницькій області 2,9 тис. осіб (0,17%), у Чернівецькій області – 67,2 тис. осіб (7,3%). Всі вищезазначені показники зібрані, проаналізовані та узагальнені в таблиці 2.

Незважаючи на широкий спектр невирішених спільних проблем – від проблем делімітації та інфраструктурного облаштування українсько-молдовського державного кордону до різносторонніх питань екологічної безпеки, розвиток українсько-молдовського транскордонного регіону розвивається посиленими темпами. Про це свідчать зростання тут кількості єврорегіонів, активний міждержавний діалог з торговельно-економічного

співробітництва, активізація культурного, наукового та освітнього співробітництва.

Таблиця 2

Аналіз показників соціально-економічного розвитку українсько-молдовського транскордонного регіону *

		Валовий регіональний продукт, млн. євро	Валовий регіональний продукт на особу, євро	Рівень безробіття, %	Середньомісячна заробітна плата, євро	Середній рівень пенсії, євро	Кількість підприємств на 1000 осіб, од.	Інвестиції на особу, євро	Кількість громадських організацій на 1000 осіб, од.
Прикордонні регіони України:									
1	<u>Чернівецька область</u>								
	2010	939,15	1038,56	8,5	168,23	81,77	50,8	180,03	1,31
	2011	1079,09	1192,59	8,2	178,96	88,60	30,9	178,86	1,42
	2012	1281,91	1414,62	8	226,76	104,00	31,2	239,73	1,50
	2013	1296,34	1427,98	7,4	234,07	118,94	34,2	234,44	1,56
2	<u>Вінницька область</u>								
	2010	2239,55	1360,69	10	169,18	80,95	4,9	203,90	2,56
	2011	2623,47	1601,90	9,7	186,98	87,82	4,9	279,12	2,88
	2012	3215,39	1971,94	8,8	236,79	103,16	5,4	346,99	3,08
	2013	3410,32	2101,64	8,4	249,81	118,12	5,7	353,87	3,26
3	<u>Одеська область</u>								
	2010	5115,21	2140,34	6,1	194,25	89,18	10,5	386,12	1,68
	2011	5544,55	2321,35	6	215,20	103,87	9,9	352,78	1,78
	2012	6303,72	2635,68	5,8	262,89	131,22	10,3	596,47	1,86
	2013	6573,57	2743,82	5,3	277,70	132,13	10,9	467,06	1,92
4	Середнє значення у вищенаведених регіонах (1.2.n)	п.1+п.2+п.3		кількість безроб./екон. активне					
	2010	8293,92	1676,89	7,8	177,22	83,97	52,85	287,62	1,36
	2011	9247,10	1874,08	7,6	193,72	93,43	38,54	296,41	1,44
	2012	10801,02	2191,86	7,2	242,15	112,80	37,69	448,20	1,52
	2013	11280,22	2288,36	6,7	253,86	123,06	41,02	386,89	1,58
5	<u>Україна. загалом</u>								
	2010	102779,8	2240,60	8,1	212,57	98,04	28,28	326,88	1,48
	2011	117391,1	2568,38	7,9	237,38	103,85	29,01	417,95	1,57
	2012	137405,6	3115,88	7,5	294,63	122,03	29,40	521,06	1,63

		Валовий регіональний продукт, млн. євро	Валовий регіональний продукт на особу, євро	Рівень безробіття, %	Середньомісячна заробітна плата, євро	Середній рівень пенсії, євро	Кількість підприємств на 1000 осіб, од.	Інвестиції на особу, євро	Кількість громадських організацій на 1000 осіб, од.
	2013	137099,9	3154,20	7,2	307,66	138,59	30,12	478,52	1,70
6	<u>Відхилення регіонального показника (середнього по прикордонних) від його середнього значення по країні (3 до 4), %</u>								
		Частка ВРП трьох областей від ВВП	100-п.4/п.5*100	100-п.4/п.5*101	100-п.4/п.5*100	100-п.4/п.5*100	100-п.4/п.5*100	100-п.4/п.5*100	100-п.4/п.5*100
	2010	8,07	25,16	3,18	16,63	14,35	-86,89	12,01	8,15
	2011	7,88	27,03	3,45	18,39	10,04	-32,85	29,08	8,53
	2012	7,86	29,66	4,17	17,81	7,57	-28,17	13,98	7,16
	2013	8,23	27,45	6,87	17,49	11,20	-36,16	19,15	6,66
	Прикордонні регіони Молдови								
7	<u>Каушень</u>								
	2010	5,91	63,85	1,5	117,33	45,79	5,0	88,47	0,03
	2011	8,31	90,07	0,8	134,09	48,95	5,0	79,39	0,03
	2012	4,47	48,60	0,6	143,62	56,44	5,0	62,71	0,03
	2013	4,86	53,02	0,6	158,69	55,58	5,2	93,42	0,03
8	<u>Сорока</u>								
	2010	24,76	245,84	2,4	125,25	47,14	5,5	91,59	0,04
	2011	53,55	533,47	1,8	143,40	50,85	5,9	131,13	0,04
	2012	52,41	523,65	1,2	156,83	58,09	6,0	92,18	0,04
	2013	46,77	467,13	1,0	183,59	57,51	6,6	103,52	0,04
9	<u>Придністров'я</u>								
	2010	219,92	420,90	2,8	205,68	17,05	8,2	74,45	2,17
	2011	239,56	462,48	2,5	202,57	21,09	8,4	84,49	2,19
	2012	277,02	539,58	1,5	233,41	26,67	9,1	66,91	2,18
	2013	276,81	543,41	1,4	252,32	28,91	9,3	75,86	2,40
10	<u>Гагаузія</u>								
	2010	31,81	198,63	1,6	115,85	49,81	7,9	100,76	0
	2011	49,22	306,32	1,6	127,26	53,47	8,1	112,10	0
	2012	60,24	373,74	1,0	142,63	60,99	8,6	85,11	0
	2013	61,87	382,51	0,7	163,45	60,09	8,7	95,63	0
11	<u>Кагул</u>								
	2010	16,90	135,89	1,3	127,66	48,87	5,6	121,39	0,10
	2011	17,01	136,35	1,6	141,89	52,46	5,8	84,69	0,10
	2012	18,93	151,57	0,9	166,48	60,02	5,9	73,83	0,10

		Валовий регіональний продукт, млн. євро	Валовий регіональний продукт на особу, євро	Рівень безробіття, %	Середньомісячна заробітна плата, євро	Середній рівень пенсії, євро	Кількість підприємств на 1000 осіб, од.	Інвестиції на особу, євро	Кількість громадських організацій на 1000 осіб, од.
	2013	19,69	157,60	0,6	172,01	59,35	6,1	92,37	0,10
12	<u>Штефан-Вода</u>								
	2010	3,19	44,11	1,2	105,83	47,05	4,3	132,34	0,01
	2011	7,50	104,28	1,3	123,06	50,51	4,7	50,40	0,01
	2012	4,65	64,99	1,0	142,38	57,43	5,0	65,08	0,01
	2013	4,86	68,25	0,9	161,40	56,61	5,3	89,17	0,01
13	<u>Окніца</u>								
	2010	4,19	74,48	3,2	119,40	47,12	4,7	122,00	0
	2011	5,00	89,09	3,5	125,13	50,66	4,4	58,63	0
	2012	4,94	88,54	2,1	145,05	58,03	3,8	58,22	0
	2013	5,85	105,46	1,3	163,08	57,26	3,5	71,67	0
14	<u>Дондушень</u>								
	2010	5,96	130,60	5,0	141,19	47,84	5,4	117,77	0
	2011	7,19	159,53	5,6	150,00	51,70	4,7	162,11	0
	2012	8,03	179,24	3,3	171,99	59,38	4,7	142,50	0
	2013	8,43	190,15	2,5	192,23	58,71	4,8	190,69	0
15	<u>Брічень</u>								
	2010	1,52	20,05	1,2	117,58	46,85	4,4	76,09	0
	2011	2,48	32,95	1,6	118,16	50,41	4,2	69,32	0
	2012	3,21	42,97	0,9	143,33	57,57	4,1	47,79	0
	2013	3,13	42,06	0,8	148,20	56,85	3,9	59,62	0
16	<u>Чімішлія</u>								
	2010	0,77	12,44	0,7	111,89	46,28	4,4	100,92	0,05
	2011	0,81	13,19	0,8	118,13	49,66	4,6	98,86	0,05
	2012	3,10	50,54	0,4	144,05	56,66	5,1	121,43	0,05
	2013	6,01	98,84	0,5	163,43	55,93	5,3	124,54	0,05
17	<u>Бесарабяска</u>								
	2010	1,64	55,78	2,7	146,67	49,06	4,1	38,16	0
	2011	2,09	71,56	2,4	121,79	53,17	4,1	31,27	0
	2012	1,05	36,34	1,8	142,37	60,92	4,4	20,38	0
	2013	1,41	49,01	2,0	164,53	60,44	4,4	35,72	0
18	<u>Тараклія</u>								
	2010	6,51	146,65	2,5	111,21	48,39	7,3	143,63	0,05
	2011	12,93	292,59	2,7	126,01	51,97	7,3	79,24	0,05
	2012	25,16	570,25	2,3	145,64	59,47	7,3	92,98	0,05
	2013	26,48	600,98	2,3	160,60	58,70	6,8	112,01	0,05

		Валовий регіональний продукт, млн. євро	Валовий регіональний продукт на особу, євро	Рівень безробіття, %	Середньомісячна заробітна плата, євро	Середній рівень пенсії, євро	Кількість підприємств на 1000 осіб, од.	Інвестиції на особу, євро	Кількість громадських організацій на 1000 осіб, од.
19	Середнє значення у вищенаведених регіонах (7.8.n)	Σ(п.7-п.18)							
	2010	323,09	233,06	2,2	128,80	45,10	6,57	92,98	0,84
	2011	405,66	294,05	2,1	135,96	48,74	6,73	89,01	0,84
	2012	463,20	337,42	1,3	156,48	55,97	7,06	74,51	0,84
	2013	466,18	341,02	1,1	173,63	55,49	7,21	88,76	0,91
20	Молдова. загалом								
	2010	4380,00	1229,06	3,56	181,16	47,28	13,11	221,14	0,01
	2011	5030,87	1413,00	3,30	186,25	49,65	13,63	261,34	0,01
	2012	5647,41	1586,56	2,29	217,69	56,19	14,24	297,21	0,01
	2013	5983,34	1680,95	1,78	220,11	57,37	14,68	310,70	0,01
21	<u>Відхилення регіонального показника (середнього по прикордонних) від його середнього значення по країні (19 до 20)</u>								
	2010	7,38	81,04	39,05	28,90	4,59	49,91	57,95	-6993,95
	2011	8,06	79,19	36,56	27,00	1,82	50,67	65,94	-7046,39
	2012	8,20	78,73	43,19	28,12	0,39	50,40	74,93	-6981,26
	2013	7,79	79,71	36,65	21,12	3,26	50,87	71,43	-7637,06
22	<u>Співвідношення показників розвитку українського-молдовського ТКР (4 до 19)</u>								
	2010	25,67	7,20	3,61	1,38	1,86	8,05	3,09	1,62
	2011	22,80	6,37	3,64	1,42	1,92	5,73	3,33	1,71
	2012	23,32	6,50	5,52	1,55	2,02	5,34	6,02	1,81
	2013	24,20	6,71	5,95	1,46	2,22	5,69	4,36	1,73

* Складено за даними органів державної статистики України та Республіки Молдова

Перспективи розвитку українсько-молдовського транскордонного регіону необхідно розглядати в декількох аспектах:

- проблеми облаштування українсько-молдовського державного кордону та розвитку прикордонної інфраструктури;
- перспективи українсько-молдовського співробітництва в рамках євро-регіонів “Верхній Прут”, “Дністер” та “Нижній Дунай”;
- проблеми врегулювання придністровського конфлікту та вирішення пов’язаних з ним соціально-економічних проблем;

- нарощення торговельно-економічного співробітництва і потенціалу українсько-молдовського ТКР, у тому числі і у рамках регіонального об'єднання країн Організації за демократію та економічний розвиток ГУАМ, яка опікується сферами економіки, торгівлі, енергетики та боротьби з міжнародною злочинністю;

- реалізація низки важливих інфраструктурних проектів у ТКР (відновлення законсервованого ще у 2008 році будівництва залізниці Ізмаїл-Рені (зادля розвантаження т.зв. Бендерського залізничного вузла і обходження багатократного змінювання молдовською стороною митних правил для порту Рені), спорудження залізничного шляху “Березине – Бессарабка”, будівництво мостів через Дністровський лиман та “Ямпіль-Косеуци” (через р. Дністер), модернізація та електрифікація колії Білгород-Дністровський-Ізмаїл, відновлення за найбільш оптимальним варіантом водного маршруту через українську частину дельти Дунаю, пошук альтернатив Молдавській ДРЕС та енергетичній підстанції Вулканешті (на території Придністров'я) для енергозабезпечення окремих районів Одеської області України);

- вирішення екологічних проблемних питань у транскордонному регіоні (протипаводкові системи на рр. Дністер і Дунай, системи гідрометеорологічного моніторингу проблемних ділянок, екологічна небезпека від молдовського нафтопереробного заводу біля с. Джурджулешти, розташованого на кордоні, близько сорока об'єктів в українському Придунав'ї, які можуть стати джерелами екологічної небезпеки, загрози екосистемі Дунайського біосферного заповідника зі сторони спорудженого Україною в 2007 році глибоководного суднохідного каналу “Дунай – Чорне море”).

Зокрема перше, найбільш багатоаспектне, питання характеризується низкою ключових особливостей:

- сучасний стан демаркації українсько-молдовського кордону, безпечність і контрольованість якого є запорукою успішного протікання євроінтеграційного та євроатлантичного процесів по обидва його боки;

- роль придністровського конфлікту в прикордонних проблемах України

та Республіки Молдова;

- ефективність місії Європейської комісії на придністровській ділянці державного кордону між Україною та Республікою Молдова;

- значення демаркації українсько-молдовського кордону для інтеграційних процесів і розвитку транскордонного співробітництва в регіоні.

Перспективність діяльності спеціально уповноваженої Місії ЄК заключається в тому, що вона сформувала успішно діючі на сьогодні робочі групи за такими напрямками:

- розвиток започаткованої системи інтегрованого прикордонного менеджменту;

- удосконалення введених у дію систем інформаційного обміну на україно-молдовському кордоні (зокрема, проект спрямований на формування системи обміну даними митних органів і даними щодо руху через кордон між відповідними адміністраціями Молдови та України);

- удосконалення діючих програм підготовки персоналу в пунктах пропуску;

- надання практичної допомоги з технічного переоснащення з боку ЄС.

Крім того, останнім часом відбулись певні суттєві зрушення у розвитку українсько-молдовського транскордонного регіону. Зокрема, достатньо довгий період часу перешкодою для розвитку українсько-молдовського співробітництва була нерішуча позиція української сторони щодо пропозицій Республіки Молдова встановити спільний контроль за придністровською ділянкою державного кордону. Водночас, у 2015 році, зі свого боку, Україна реалізувала низку важливих кроків у цьому напрямку, що в майбутньому здатні сформувати передумови для реалізації вищевказаних перспектив щодо різностороннього розвитку українсько-молдовського ТКР і внести загалом важливі корективи у цей процес.